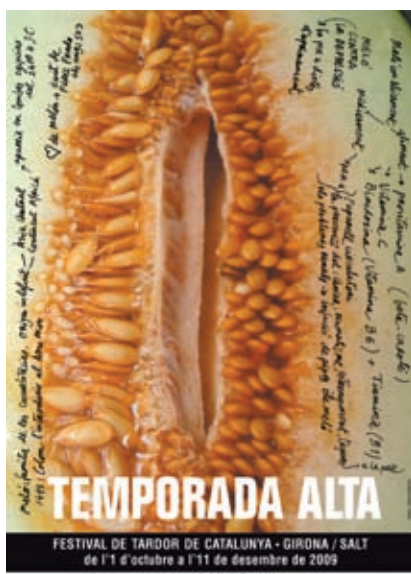

teatre

TEMPORADA ALTA: UNA SALUDABLE MAJORIA D'EDAT

EL FESTIVAL DE TEATRE FA 18 ANYS AMB UN PRESTIGI CONSOLIDAT

Genèricament, s'anomena temporada alta el període de l'any en què l'activitat turística és més important. En un sentit més local i específic, i amb categoria de nom propi, fa referència al període de l'any en què l'activitat cultural és més important, és a dir, a la tardor, en què Salt i Girona presenten Temporada Alta, el festival de teatre, ara com ara, més prestigiós de casa nostra.

NÚRIA SÀBAT > TEXT

El 1991 va néixer Bitò, una petita empresa cultural disposada a revitalitzar i fer promoció del teatre gironí, que els anys 80 i 90 vivia uns moments de migradesa preocupant.

Els antecedents

La seva intenció era donar cobertura professional a les produccions teatrals d'El Talleret –aleshores la companyia més sòlida de la zona, i responsable d'un bon nombre de muntatges que van anar girant per tot Catalunya– i, més endavant, treballar en els àmbits de la programació i de la producció o coproducció amb altres companyies, objectiu aquest que ja ha donat els seus primers fruits. Bitò Produccions va ser creat per tres joves –que aleshores més d'un devia titllar d'il·luminats

somiatruïtes– decidits a posar en marxa un projecte del qual desconeixien les conseqüències: Quim Masó, actor, director i productor gironí vinculat inicialment al Grup Proscènium i posteriorment a El Talleret de Salt; Josep Domènec, actor principal d'El Talleret, i Salvador Sunyer, en aquells moments director del Centre Cultural La Mercè de Girona.

De Bitò n'han sorgit bones idees, fets remarcables i una perla autèntica: el festival Temporada Alta. De com va sorgir i evolucionar, ens en parla el seu director artístic, Salvador Sunyer.

De Bitò n'han sorgit bones idees, fets remarcables i una perla autèntica: el festival Temporada Alta

FOTO: DAVID RUANO

>> Els nois d'història.

L'inici

«El nom se li va acudir a en Quim. Com que estem a prop de la Costa Brava, el referent de la qual és el turisme, vam decidir que nosaltres també seríem un referent, però cultural». El primer Temporada Alta va tenir lloc el 1992 i constava de quatre peces que el cartell prometia «divertidíssimes», representades a La Mercè. El pressupost era d'uns dos milions de pessetes, i el nombre d'espectadors es va situar per sobre dels quatre mil. Tenien el suport de l'Ajuntament, però com que ja es veia venir que seria insuficient, se les van empescar per trobar una nova i original fórmula: el Club del Mecenatge. «Aquesta idea la vam treure de Montpeller. Allà només va durar un any, però a nosaltres ens ha funcionat fantàsticament. Consisteix a vendre un lot d'entrades al doble del que valen; als interessats, que solen ser empreses, els va molt bé per oferir-les com a regal als seus clients o com a promoció... i a nosaltres també perquè, al marge del

benefici econòmic, de retruc també ens fan una gran feina de divulgació i ens obren nous mercats. Com qui diu, ara, el Club marxa gairebé sol, però al començament érem nosaltres tres que anàvem tot el dia empresa amunt i empresa avall, mirant de convèncer-los perquè es fessin socis... Però, és clar, això és com les entrades, que les havíem de vendre a les paradetes que fèiem a la universitat i al carrer».

La temporada següent s'obrí amb diverses millores: dos nous espais –la UdG i l'església de Sant Domènec–, les dues primeres estrenes i la presència d'un artista destacat, en aquest cas Juan Echanove.

La programació de 1994 va incloure com a novetats dos muntatges estrangers –un dels quals del reconegut Philippe Genty–, una estrena i la dis-

«Funcionem així: cada quatre o cinc anys fem una valoració i ens plantegem com podem millorar»

ponibilitat del Teatre Municipal; i a la del 1995 –que en xifres no mostrà cap millora substancial– hi va haver quatre estrenes i la presència d'Els Joglars, que hi estrenaren *Ubú president*.

Durant els quatre primers anys, doncs, si bé va seguir una línia creixent progressiva, el festival era encara un cicle teatral per als gironins. «Aquesta primera programació, que vam calcular per a uns quatre o cinc anys, no va tenir mai una voluntat internacional ni

VINCENZO RIGGIUSO

>> *Contra Natura.*

a llarg termini, sinó que era més aviat una cosa immediata, sense voluntat explícita de futur. I de fet és així com funcionem: cada quatre o cinc anys fem una valoració i ens plantegem com podem millorar».

Noves infraestructures: el Teatre de Salt

Les dues edicions següents (1996 i 1997) van ser decisives, d'una banda perquè s'aconseguí doblar el nombre d'espectadors, espectacles i estrenes, i de l'altra perquè el 1997 s'inaugurà

un nou espai, el Teatre de Salt, ubicat a l'antic Ateneu Saltenc Can Panxut, que s'ha convertit en un magnífic escenari per als muntatges de format mitjà, i s'encetà una nova i efectiva campanya de màrqueting que va fer del cartell publicitari un element més del festival; des de llavors el cartell s'encarrega cada any a un artista plàstic català. El format començava ja a ser el d'un festival multidisciplinari i europeu, tal com s'autodefiní els anys següents. Amb un

pressupost que rondava els 50 milions de pessetes i el finançament dels ajuntaments de Salt i Girona i del Club de Mecenatge, Temporada Alta va fer pujar a l'escenari algunes de les millors figures del país (José Luis Gómez, Núria Espert, Adolfo Marsillach...) i de l'estranger (Piccolo Teatro di Milano, Josef Nadj...), presències que van culminar el 2000 amb la primera visita del destacat director britànic Peter Brook. La temporada 2001 va estar marcada pel tancament per obres del Teatre Municipal i per la concreció de les tres primeres coproduccions del festival.

«Quan jo era a la presó de Girona...»

La presència d'Isabelle Huppert no va ser només significativa des d'un punt de vista artístic, ja que, segons l'anècdota que ens explica en Salvador, per a l'actriu també ho va ser personalment i emocional.

«Com a totes les primeres figures, posem un cotxe i un xofer –que en el seu cas havia de ser una dona– a la seva disposició. Un dia, l'Eugènia em diu:

»–Aquest matí, la Huppert m'ha demanat que la portés a la presó.

»Em va estranyar, però com que les excentricitats de les vedets de vegades són curioses no en vaig fer gaire cabal. Al vespre havia quedat amb ella per sopar i no em vaig poder estar de dir-li:

»–Escolti, aquí, a més de presó, també tenim manicomi. Si vol, l'hi podem ensenyar.

»Em va mirar amb una cara d'incomprensió total.

»–I per què m'ho diu, això? Què hi he d'anar a fer, jo, al manicomi?

»–Dona, no ho sé, però com que aquest matí ha volgut anar a la presó...

»–I sap per què? Doncs perquè jo, de petita, quan era a casa, cada vespre sentia el pare recordant: "Quan jo era a la presó de Girona..."

»Es veu que el seu pare era un *pied-noir* que va marxar del seu país, el van enxampar aquí i el van tancar un temps a la presó.

»–Però resulta que la presó que li han ensenyat no és la que havia de veure, perquè aquesta és nova i la que hi havia llavors era a Salt, que és precisament on ara actua.

»Després de la sorpresa inicial i de constatar que realment el món és un mocador, em va demanar si li podia aconseguir una foto de l'antiga presó del Veïnat. En Josep Maria Oliveras me'n va trobar una i l'hi vaig enviar. Al cap de poc em va escriure dient que, casualment, l'havia pogut ensenyar al seu pare tres o quatre dies abans que morís.»

Projecció internacional

El 2002, la presència d'Isabelle Huppert marcà un punt d'inflexió. Salvador Sunyer ens explica com hi va contactar: «Jo era a París per un festival i em van dir que l'actriu francesa pensava representar *4.48 psychose*, de Sarah Kane, en tres ciutats europees. Milà n'era una, Londres una altra, però en faltava una, i per molt sorprenent i increïble que resulti, el cas és que hi vam parlar, la vam convèncer i Salt es va convertir en la tercera *capital* europea. La seva vinguda ens va obrir moltes portes, entre altres coses perquè la premsa ens va fer més cas i vam tenir un ressò fins aleshores impensable».

L'eco es degué sentir a la Generalitat, ja que el 2003 va reconèixer la vàlua del festival i es va sumar al seu finançament, i també a cala Montjoi, perquè Ferran Adrià va ser l'autor del cartell d'aquell any, un any en què, al

>> VITR.I.O.L.

costat de molts altres noms coneguts, també es va disposar de la presència d'un artista amb el qual Temporada Alta ha mantingut sempre més una relació ben especial: Carles Santos.

El 2004, el Ministerio de Cultura col·laborà en el festival per primer cop. Al programa hi destacaven noms com els de Jan Fabre, Thomas Ostermeier, Isabel Coixet, Jean-Louis Trintignant... El 2005, la signatura d'un conveni per quatre anys amb la Generalitat va obrir noves perspectives, encarades a la cre-

El 2005, la signatura d'un conveni per quatre anys amb la Generalitat obrí noves perspectives, encarades a la creació del Festival de Tardor de Catalunya

ació del Festival de Tardor de Catalunya, que va néixer i es va inaugurar el 2006 amb un muntatge d'Àlex Rigola –*La nit just abans dels boscos*, que aplegà el bo i millor dels actors catalans en un Teatre Municipal remodelat–, i que donà a conèixer el que per a la majoria de nosaltres va ser una revelació: el director polonès Kristyan Lupa.

La companyia de l'argentí Daniel Veronese va protagonitzar una de les sorpreses més agradables del 2007, un any que representà un nou pas endavant, ja que en col·laboració amb El Canal s'impulsà la producció d'espectacles catalans i de coproduccions internacionals. En les edicions posteriors, la concreció del projecte s'ha consolidat: rècord absolut de públic i d'ocupació, repercussió europea i reconeixement unànim i general, que han culminat en la fins ara darrera edició, la de 2009, considerada pels especialistes com la millor.

Consolidació

És evident que quan les coses funcionen bé és perquè al darrere hi ha algú amb un criteri prou clar i ferm, capaç de portar a bon port un projecte d'aquestes dimensions. Rere el Temporada Alta hi ha un munt de persones que ho fan possible, però dos caps visibles: Josep Domènec (gestió) i Salvador Sunyer.

«Quant a la programació» –diu Sunyer– «tenim clar que hi ha tres fronts oberts: l'internacional, en què mirem de portar primeres figures; el nacional, amb els muntatges més significatius que després aniran al Lliure, al Nacional, al Mercat de les Flors..., i finalment, un de dedicat a la gent jove i del país, que n'hi ha molta i molt heterogènia. D'una banda tinc contacte amb gent dels principals festivals i teatres del món que m'informen puntualment dels muntatges amb més ressò o que

Ros Ribas

>> *Al cel.*

han creat més expectatives; després hi has d'anar, és clar, però ja hi ha un treball de selecció prèvia. De l'altra, ens arriben moltes propostes de gent que està interessada a venir, la qual cosa et facilita la localització i t'estalvia molts desplaçaments, tot i que després, a l'hora de triar, és més complicat. Quant als joves, són el grup de més risc, perquè normalment només pots valorar projectes i és molt fàcil equivocar-se. Però quan les coses surten bé, com ha passat amb les propostes d'Àlex Rigola o Xavier Albertí, realment és molt agraït i reconfortant.

»Tinc clar que un festival no es pot fer d'esquena al públic, i que a l'hora de programar s'ha de fer tenint en compte els de casa, però també els que vindran de fora i que, probablement, tindran uns altres interessos. Per tant es tracta d'equilibrar la balança, sense massa concessions al que ja és clar que agradarà –perquè llavors, sense adonar-te, cada cop abaixes una mica més el llistó–, i anant introduint el que saps que, d'entrada, costarà més. En aquest

sentit, estic convençut que, tot i que no és fàcil, tant en cultura com en educació és possible aconseguir que l'oferta creï la demanda, perquè pots fer que, de mica en mica, la gent s'hi acostumi, l'assumeixi amb naturalitat i aprengui a valorar-la».

I, de fet, al Temporada Alta ha anat així. L'acollida minoritària i especialitzada que van rebre els primers espectacles internacionals en versió original s'ha transformat amb els anys en les multitudinàries i entusiastes rebudes actuals.

Sembla inqüestionable que el públic no només ha crescut quantitativament, sinó també qualitativament i per tant, que, si se'n sap, es pot aconseguir influir positivament en la recepció de l'art dramàtic en les seves manifestacions més exigents.

Quant a la gestió, el Temporada Alta també és peculiar, ja que és l'únic de l'Estat espanyol que s'organitza com un festival de titularitat pública gestionat –i finançat en la seva major part– des de l'empresa privada. «Es tracta d'una iniciativa privada amb vocació de fer una cosa pública; això fa que cada qua-

L'edició de 2007 va representar un nou pas endavant, ja que en col·laboració amb El Canal s'impulsà la producció d'espectacles catalans i de coproduccions internacionals

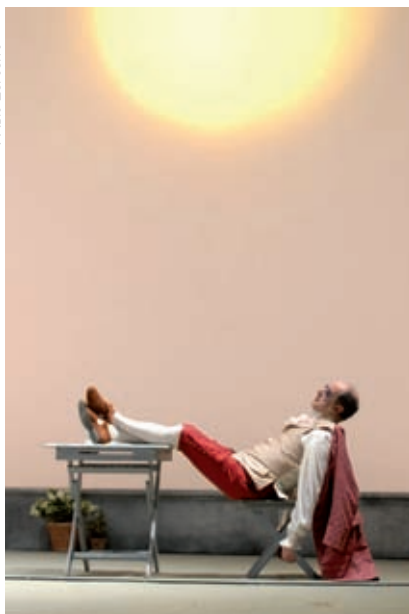
Bernat Jovall

>> *Top model.*

tre anys hagi de renovar el contracte, i això t'incita a regenerar-te».

I per no adormir-se a la glòria també cal un esperit autocrític, per això Sunyer ha pres una iniciativa: «Cada any, quan acaba el festival, demano a tots els que han treballat amb nosaltres que m'escriguin cinc pàgines explicant tot el que no els ha agradat o que no ha funcionat. Al principi tothom s'hi mostrava molt tímid, però ara s'han anat destapant i no s'estan de res! Ara bé, la veritat és que es tracta d'un exer-

FABIO ESPOSITO

>>> *Trilogia della villeggiatura.*

cici molt sa, perquè et situa i no et deixa caure en la temptació –quan les coses van bé, és clar– de creure que tot és magnífic i fantàstic, i tu també. És un bon estímul per millorar i superar-te contínuament».

El futur

El 2010, el festival complirà 18 anys i arribarà a la seva majoria d'edat, una edat que pot ser tan crítica com decisiva i en què, com diu el seu director artístic, és convenient seure i pensar cap on es vol anar. «I això és una decisió que no depèn només de nosaltres, ja que l'actitud de les institucions és un factor decisiu; han de posicionar-se i deixar les coses clares en tots els sentits, fins i tot l'econòmic, perquè en aquest aspecte la nostra és una situa-

ció anòmala, ja que la major aportació ens ve dels espònsors, seguits de la Generalitat i en tercer lloc de la venda d'entrades, cosa que no passa en cap altre festival. Per tant, jo crec que hi ha dues opcions: l'una, deixar-ho tot com està, amb la qual cosa el festival anirà tirant raonablement bé durant cinc o sis anys més; o bé, tenint en compte que, ara com ara, a Catalunya no tenim cap gran festival de teatre i sí molts de petits, plantejar-nos la possibilitat de tenir-ne un –jo, evidentment, votaria pel nostre– que pugui estar al costat dels d'Avinyó, Edimburg... és a dir, dins els cinc o sis grans d'Europa. Així, d'aquí a vuit o deu anys podríem tenir un gran festival i un important centre de creació/producció, la Coma-Cros, que ens podria fer créixer en tots sentits, ja que ens permetria assolir una certa capitalitat escènica gràcies a la qual tota l'àrea de Girona en podria sortir beneficiada. I ho crec perquè tinc diferents proves de la seva viabilitat. Veig que, artísticament, hi ha interès de part de diferents companyies no només per venir al festival sinó per estrenar i fins i tot instal·lar-se aquí. N'hi ha que ja ho han fet, i d'altres que ens ho han plantejat, però aquesta despesa nosaltres sols no la podem assolir. Crec que ara seria un bon moment per fer el salt definitiu i que el profit seria doble:

>>> *Toumani Diabaté.*

cultural i econòmic, perquè el festival implica un increment de públic, de turistes i de professionals considerable que cal tenir en compte. És, doncs, una bona oportunitat per situar Girona al mapa, que no s'hauria de desaproveitar». Esperem que sigui així, perquè les oportunitats no solen presentar-se dues vegades.

Núria Sàbat és crítica de teatre.

>>> *Slava's Snowshow.*

VERONIQUE VIAL

El 2010, el festival complirà 18 anys i arribarà a la seva majoria d'edat, una edat que pot ser tan crítica com decisiva i en què és convenient seure i pensar cap on es vol anar